

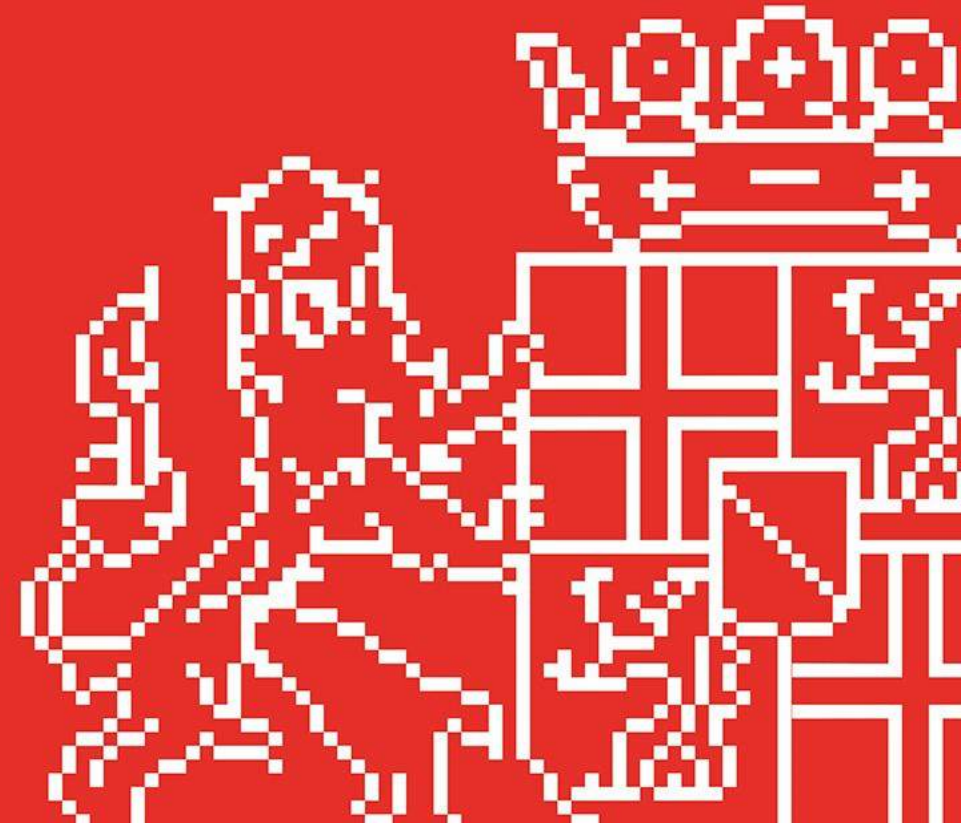
PROVINCIE UTRECHT

Technische briefing Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied

Jacobine Meijer

Programmamanager Aanpak Stikstof

22 juni 2022

Inhoud

- De totstandkoming van de richtinggevende doelen
- Richtinggevende doelen
- De Utrechtse situatie
- Vervolg

Nationaal Programma Landelijk Gebied

➤ **Urgentie:**

Overschrijding van de draagkracht van de natuur en het bodem- en watersysteem op veel plekken.

Klimaatopgave vraagt om een sterke daling van de broeikasgasemissies.

➤ **Beoogd resultaat:**

Een vitaal landelijk gebied, met een gezonde natuur, een robuust watersysteem, lage impact op het klimaat en met perspectief voor de landbouw.

➤ **Aanpak:**

Het Rijk legt de structurerende, richtinggevende keuzes en (regionale) doelen vast.

Onder regie van de provincies worden deze uitgewerkt in integrale gebiedsprogramma's (gereed 1 juli 2023).

Proces

- Provincies hebben ambtelijk eigen scenario aangeleverd
- Brief IPO provinciaal voorstel
 - Wederkerigheid
 - Maatwerk per provincie
 - Totaaloverzicht, bijdrage per gebied, inzicht voor legalisatie PAS melders
 - Toereikende budgetten
 - Perspectief voor de landbouw
- Gezamenlijk scenario van de provincies gebaseerd op landelijke reductie, ABCD zonerings, depositiepotentie en evt ringenzonering
- Scenario Rijk
- RIVM ondersteunende rol

ABCD Zonering

Vertrekpunt: ABCD zonering als basis voor de structurerende, richtinggevende keuzes en (regionale) doelen

- Zone A: Goed geschikte landbouwgebieden/ hoofdfunctie agrarisch/ duurzame, emissiearme kringlooplandbouw met (inter)nationale perspectieven.
- Zone B: omstandigheden voor landbouw beperkend vanuit water/bodem/landschap - streven naar integratie met andere functies, zoals landschap, natuur, recreëren en wonen.
- Zone C: beperkingen voor landbouw vanwege grote nationale opgaven, zoals de reductie van stikstofemissies nabij stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (zone C2) en de aanpak van bodemdaling in veenweidegebieden (zone C1).
- Zone D: Natuurgebieden, maatregelen gericht op verbetering van hydrologie, beekherstel, nutriëntenhuishouding, realiseren verbindingen, etc.

Uitgangspunten voor het model

Uitgangspunt voor emissiereductiepercentages is ammoniakemmissies

Berekeningen zijn uitgevoerd met NH₃ emissies uit de landbouw
(veehouderij uit stal en veld)

NH₃ daalt dichtbij de bron, Nox verder weg

landbouw draagt het meeste bij aan de depositie

Gevolgen van beleid in het klimaatakkoord en Schone Luchtakkoord
worden bij andere sectoren (Nox) verwacht

Uitwerking naar richtinggevende regiidoelen voor stikstofemissie

Totale landelijke opgave: 39 kton reductie in 2030 (= 40 % van de totale landbouwemissie), te bereiken door:

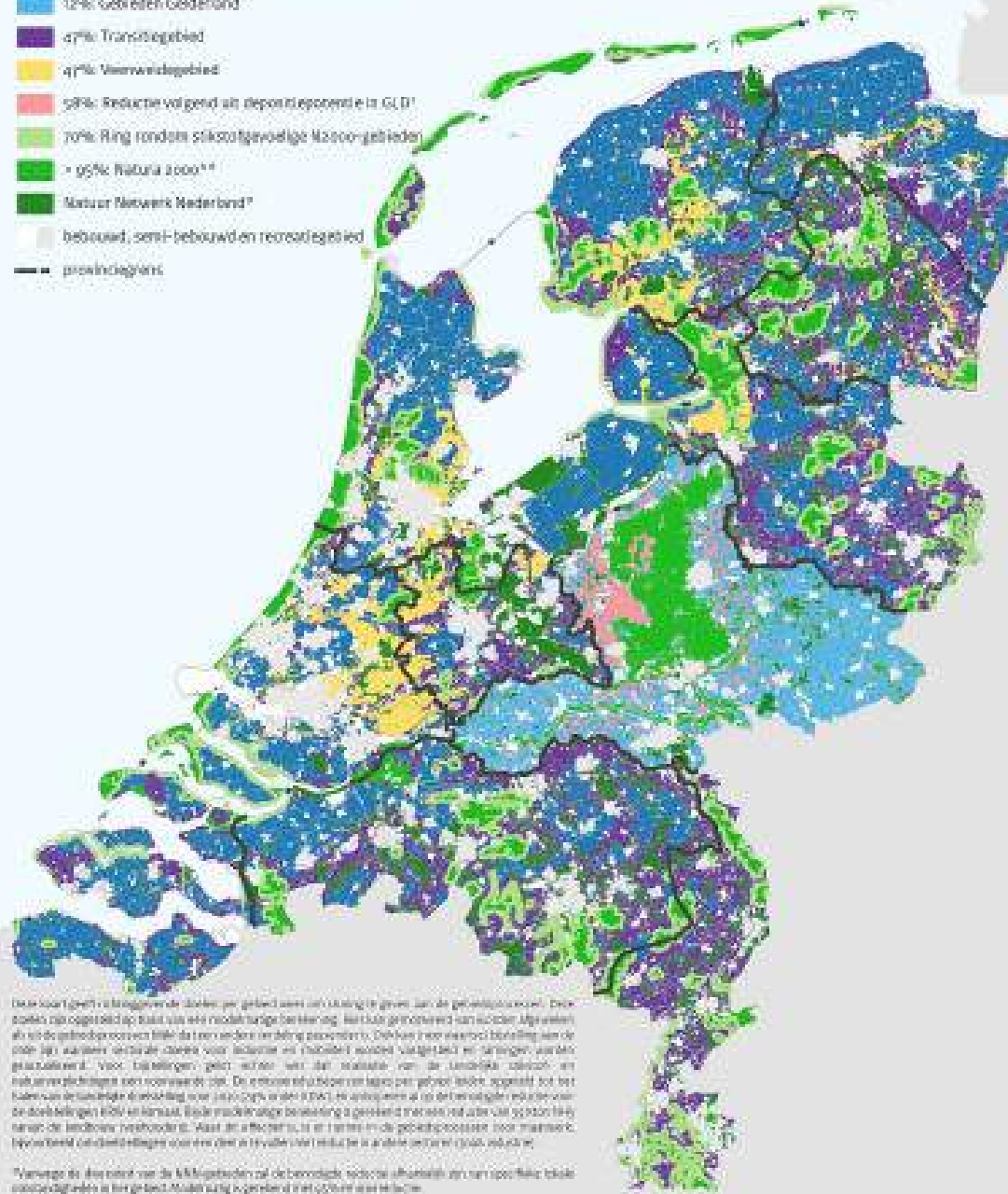
1. landelijk generieke reductie van 12% (zone A)
2. In 1 km ring rondom stikstofgevoelige N2000 gebieden (zone C2): 70 % reductie
3. Natuur Netwerk Nederland en N2000 (zone D): 95 % reductie
4. Transitiegebieden (zones B en C1-veenlandschap): 47 % - dit is het 'rest'percentage dat nodig is om tot een totale emissiereductie van 39 kton te komen

(Gelderland kent een afwijkende aanpak)

Richtinggevende emissiereductiedoelstellingen per gebied

- 12%: Gebieden met minder beperkingen vanuit water, bodem, natuur en stikstof
- 12%: Gebieden Gelderland
- 47%: Transitiegebied
- 47%: Weinbouwgebied
- 50%: Reductie volgens alle deponieposities in GDI*
- 70%: Ring rondom stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden
- > 95%: Natura 2000**
- Natuur Netwerk Nederland*
- bebouwd, semi-bebouwd en recreatiegebied
- provinciegrens

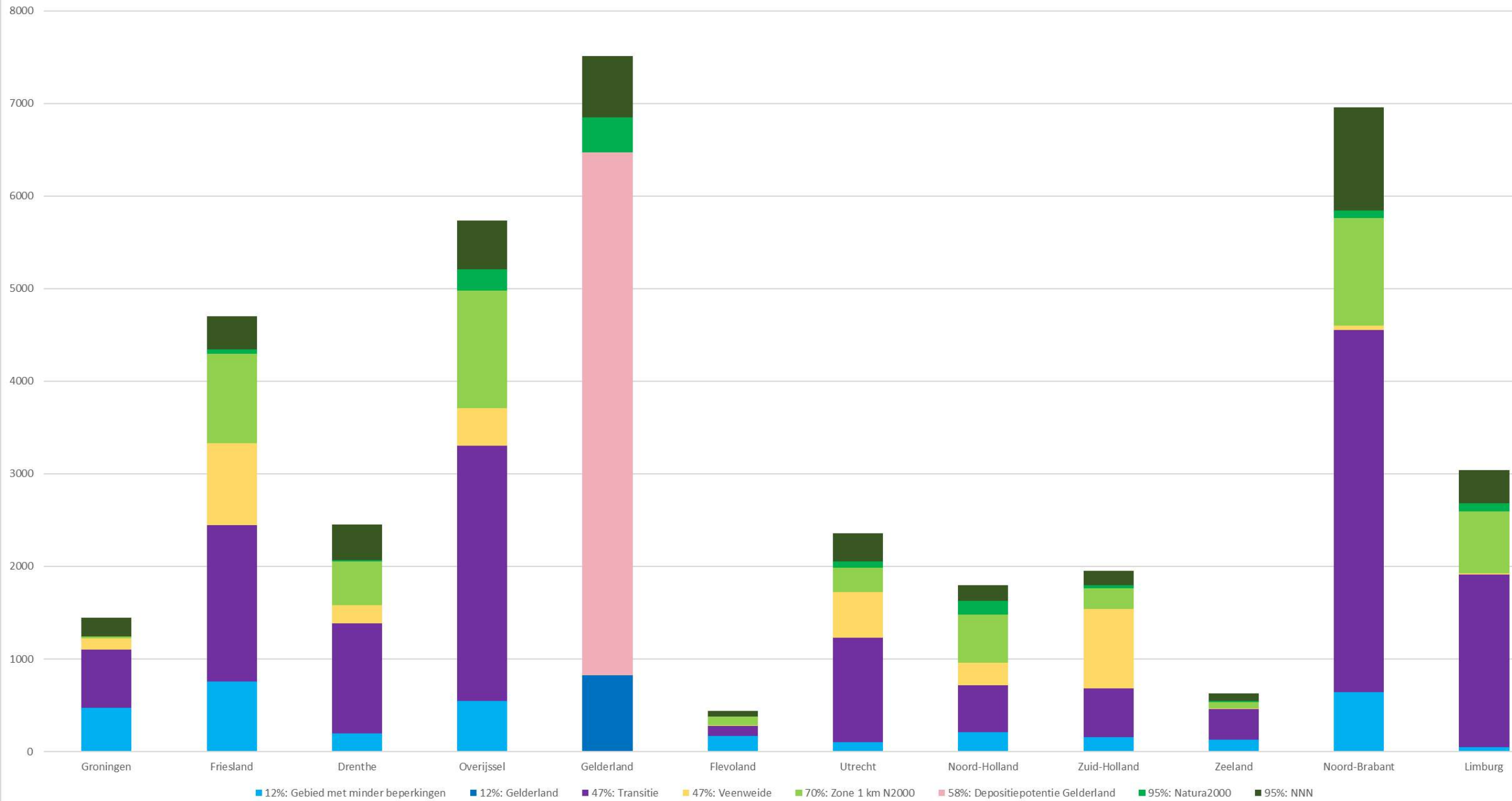

De kaart geeft richtinggevende doelen per gebied aan van uitdaging geven aan de gemeenschap. Deze doelen zijn gebaseerd op bestaande wettelijke bepalingen, bestaande afspraken van landbouw, natuur en water, en op de gebiedsproblematiek die voortvloeit uit deze afspraken. De kaart is een voorbeeld van een richtinggevende doelenkaart voor landbouw en natuur. Het is niet bedoeld om te worden gebruikt voor het vaststellen van de mate van de aanpak. Voor de berekening geldt echter wel dat er rekening moet worden gehouden met de lokale situatie van landbouw en natuur. De emissiereductie voor landbouw per gebied wordt gebaseerd op het niveau van de landbouw en de emissie van stikstof en ammoniak. De emissiereductie wordt gebaseerd op het niveau van de landbouw en de emissie van stikstof en ammoniak. Deze emissiereductie betekent dat er een strategie moet worden ontwikkeld om de emissie van stikstof en ammoniak te reduceren. Naast de afname van de emissie van stikstof en ammoniak door landbouw, speelt ook de afname van de emissie van stikstof en ammoniak door andere sectoren een rol in de emissiereductie.

*Vanwege de afname van de NH4-gehaltes zal de benodigde totale emissie van ammoniak voor 2030 lager zijn dan in 2020. Naast de afname van de emissie van stikstof en ammoniak door landbouw, speelt ook de afname van de emissie van stikstof en ammoniak door andere sectoren een rol in de emissiereductie.

**Natuur 2000-gebieden die ook beschermd zijn als landschap, zoals Landschap en Natuurpark, zijn niet opgenomen op deze kaart.

Verdeling emissiereductie (in kiloton) per zone

Richtinggevende emissiereductiedoelstellingen

Deze kaart geeft richtinggevende doelen per gebied weer om sturing te geven aan de gebiedsprocessen. Deze doelen zijn opgesteld op basis van een modelmatige berekening. Hier kan gemotiveerd van worden afgeweken als uit de gebiedsprocessen blijkt dat een andere verdeling passender is. Ook kan (neerwaarts) bijstelling aan de orde zijn wanneer sectorale doelen voor industrie en mobiliteit worden vastgesteld en ramingen worden geactualiseerd. Voor bijstellingen geldt echter wel dat realisatie van de landelijke stikstof- en natuurverplichtingen een voorwaarde zijn. De emissiereductiepercentages per gebied leiden opgeteld tot het halen van de landelijke doelstelling voor 2030 (70% onder KDW), en anticiperen al op de benodigde reductie voor de doelstellingen KRW en klimaat. Bij de modelmatige berekening is gerekend met een reductie van 39 kton NH₃ vanuit de landbouw (veehouderij). Waar dit effectief is, is er ruimte in de gebiedsprocessen voor maatwerk, bijvoorbeeld om doelstellingen voor een deel in te vullen met reductie in andere sectoren (zoals industrie).

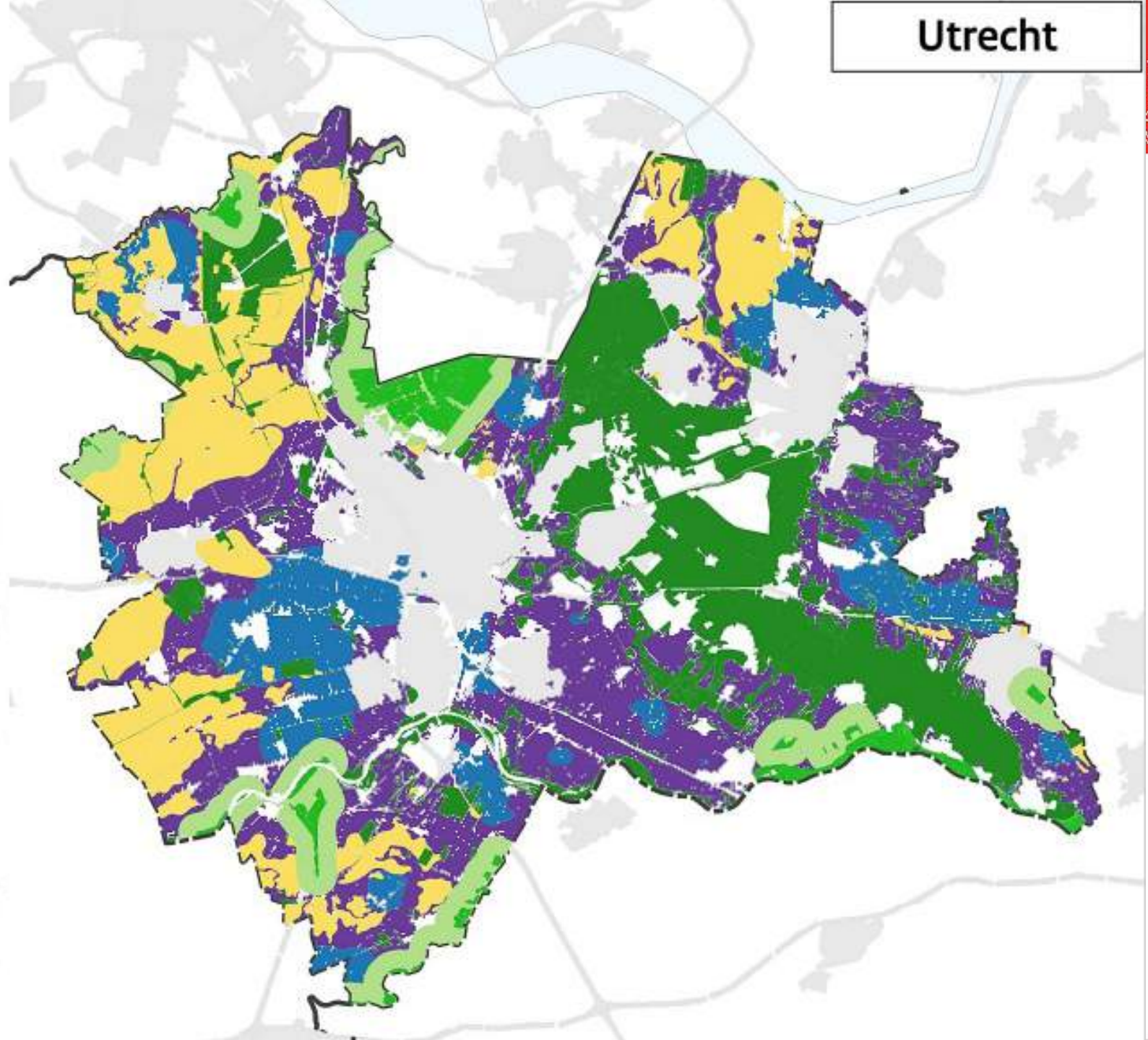
¹Vanwege de diversiteit van de NNN-gebieden zal de benodigde reductie afhankelijk zijn van specifieke lokale omstandigheden in het gebied. Modelmatig is gerekend met 95% emissiereductie.

²N2000-gebieden die zich kenmerken als (grote) wateren, zoals Waddenzee en IJsselmeer, zijn niet gevisualiseerd op de kaart. De richtinggevende doelen zien in hoofdzaak namelijk toe op reductie van emissie afkomstig van activiteiten op land. In deze gebieden is modelmatig gerekend met 95% reductie.

In NNN en Natura 2000-gebieden kunnen (agrarische) activiteiten bewust onderdeel zijn van bijvoorbeeld (agrarisch) natuurbeheer. Waar dat het geval is en ook in de toekomst passend is, is ruimte om hier in de gebiedsplannen rekening mee te houden.

[1] Betreft een combinatie van emissiereductie van 80% voor stallen en 18% voor veld.

Utrecht

Situatie Utrecht

- Utrecht heeft vrijwel alleen kleine N2000 gebieden (en slechts 4 van de 9 gebieden liggen geheel binnen Utrecht)
- Hier bevinden zich niet de meest gevoelige habitats
- Utrecht heeft een relatief extensieve landbouwsector
- Verwachting is dat met de huidige maatregelen we al 90% onder de KDW halen in 2030

Ambtelijk scenario

Gebied	Utrechts Scenario (ambtelijk)	Opgave Rijk
A = generiek	20 %	12%
B = Transitie	20 %	47%
C1= Veenweide	40%	47%
C2 = ringzone	50%	70%
D1 = N2000	75%	95%
D2 = NNN	20 %	95%
Depositie potentie	600 ton	
Totaal	31%	46%

1^e noties bij de tabel

- Er is een groot verschil in de opgave vanuit ons eigen (met partners afgestemde) scenario en hetgeen nu door het Rijk wordt aangereikt.
- Dat wordt verklaard door:
 - Het Utrechtse grondgebied wordt voornamelijk als transitiegebied aangemerkt
 - Vanuit de aard van de ondergrond en landschappen is een groot aandeel transitiegebied niet vreemd.
 - Hierdoor resulteert het model in een gemiddeld grote opgave voor Utrecht
- Het richtinggevende doel van 47 % emissiereductie in de transitiegebieden heeft geen/nauwelijks relatie met de nabijheid of gevoeligheid van N2000 gebieden.
- NNN/N2000: reductiepercentage van 95 % is niet eerder aan de orde geweest en niet altijd passend

Kritische Depositie Waarde

% areaal onder de Kritische Depositie Waarde in de N2000 gebieden in 2030

Gebied	Utrechts scenario*	Opgave Rijk	Basispad
Rijntakken	100	100	100
Binnenveld	96	97	85
Lingegebied & Diefdijk zuid	66	71	37
Kolland & Overlangbroek	100	100	85
Uiterwaarden Lek	100	100	97
Botshol	45	53	45
Oostelijke Vechtplassen	99	99	98
Nieuwkoopse Plassen	75	82	47
Zouweboezem	100	100	75
* Generiek beleid 20% Totaal %	97,2	Ca. 98	

1^e analyse

- Er moet hard ingegrepen worden rondom de N2000 gebieden, terwijl het effect voor het N2000 gebied zelf klein is.
- Ook de ingrepen in de transitiegebieden (incl. veenweidegebieden) zijn fors: om tot 47 % reductie te komen kan niet worden volstaan met alleen maar management maatregelen. Een deel van de bedrijven zal moeten stoppen en anderen extensiveren. Dit raakt een groot deel van de melkveebedrijven in Utrecht.
- De Utrechtse landbouwsector is relatief extensief: mogelijkheden voor reductie zijn beperkter dan voor meer intensieve bedrijven.
- We dragen met deze ingrepen voornamelijk bij aan reductie van de stikstofdeken.
- We zijn in sterke mate afhankelijk van de maatregelen die andere provincies treffen
- De scope van de gebiedsgerichte aanpak zal wijzigen: de aanpak zal zich op het hele landelijk gebied van Utrecht moeten richten.

Wat betekent dit voor ons

- De provincie gaat zelf over de uiteindelijk begrenzing van de zones, hierin zit dus enige schuifruimte. Maar het vraagt ook een goed afwegingskader.
- Diverse beleidsdocumenten moeten worden aangepast: Handelingskader gebiedsgerichte aanpak stikstof, Regionale Veenweide Strategie, de Landbouwvisie.
- De aanpak vraagt om actief grondbeleid.
- Onduidelijk is op welk moment deze aanpak tot het weer op gang komen van de vergunningverlening gaat leiden.
- Veel moet nog concreter worden om echt met de gebiedspartijen aan de slag te kunnen.
- Extern salderen, doelenbank kan worden ingezet. Dat is de komende jaren hard nodig

Wat verwachten we nog meer?

- Binnenkort wordt een Kamerbrief verzonden over houdbare vergunningverlening. Deze heeft grote gevolgen voor de huidige vergunningen.
- De opgaven in het landelijk gebied zijn breder zijn dan alleen stikstof. De doelen vanuit de Kaderrichtlijn Water, de Nitraatrichtlijn en de klimaatopgave (landbouw en landgebruik) ontbreken nog. Deze volgen in oktober dit jaar.
- Het is uiterst onzeker of derogatie wordt toegestaan, als dat niet het geval is heeft dat grote gevolgen voor de melkveehouderij.
- De melkvee- en rundveebedrijven dienen grondgebonden te zijn in 2032.

vervolg

- Het NPLG moet onontkoombaar tot resultaten leiden. Waar dit niet het geval is grijpt het Rijk in
- Financiering vindt plaats vanuit het transitiefonds landelijk gebied en natuur. Voor een deel van de opgaven is al financiering beschikbaar vanuit andere bronnen
- Vastlegging van doelen en aanspraak op financiering vindt plaats via het provinciale gebiedsprogramma dat op 1 juli volgend jaar gereed moet zijn
- Dit gebiedsprogramma vormt de basis voor wederkerige afspraken in oktober 2023 die het ruimtelijk arrangement per provincie vormen

Er zijn nog veel vragen....

- Welke keuzes en afwegingen heeft het Rijk gemaakt om tot dit scenario te komen?
- Welke generieke maatregelen gaat het Rijk nemen?
- Wat zijn de implicaties van het meenemen van de NNN?
- Welke concrete schuifruimte zit er in de gebiedsprocessen. Mogen we bv ook afwijken van de ABCD zonerings?
- Wat gebeurt er als het basispad negatief uitvalt. Wordt dan de opgave voor de provincies groter?
- Wat betekent het afwijkende scenario van Gelderland voor onze provincie?
- Hoe gaan we om met de provincie-overschrijdende gebieden?

Nog meer vragen...

- Welke financiële kaders krijgen we mee, hoe gaat de verdeling van het transitiefonds. Is het transitiefonds voldoende?
- We missen het toekomstperspectief in de kamerbrief van minister Staghouwer. Welke concrete maatregelen en instrumenten en wanneer?
- Wat betekent de opgave voor de koplopers die al veel gedaan hebben? Krijgen zij nu een extra opgave?
- Is het voldoende om de vergunningverlening weer op gang te brengen?
-